II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2020/979,

annettu 7 päivänä heinäkuuta 2020,

kansainvälisesti tunnustetun järjestelmän kehittämisen tukemisesta aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validoimiseksi avointen kansainvälisten standardien mukaisesti

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto hyväksyi 19 päivänä marraskuuta 2018 laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen”, jäljempänä ’EU:n pienasestrategia’. EU:n pienasestrategian tarkoitus on ohjata yhdennettyä, yhteistä ja koordinoitua unionin toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään ja hillitsemään terroristien, rikollisten ja muiden luvattomien toimijoiden mahdollisuuksia hankkia laittomasti pienaseita ja kevyitä aseita sekä niissä käytettäviä ampumatarvikkeita, sekä edistää vastuuvelvollisuutta ja vastuullisuutta laillisen asekaupan yhteydessä.

(2) EU:n pienasestrategiassa todetaan, että varastojen heikko turvallisuus on keskeinen tekijä, jonka takia aseita ja ampumatarvikkeita voi kulkeutua laillisilta laittomille markkinoille. Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet auttamaan muita maita parantamaan valtion omistamien varastojen hallintaa ja turvallisuutta vahvistamalla kansallisia lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia kehyksiä ja vahvistamalla instituutioita, jotka sääntelevät puolustusvoimille ja turvallisuusjoukoille tarkoitettujen pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laillista toimittamista ja varastojen hallintaa.

(3) Yhdistyneiden kansakuntien aseriisuntatoimisto (UNODA) on kehittänyt standardeja ja hyviä käytäntöjä pienaseiden ja ampumatarvikkeiden hallintaan: ampumatarvikkeita koskevat kansainväliset tekniset suuntaviivat (IATG) ja pienaseiden valvonnan modulaarinen ohjekokoelma (MOSAIC), aiemmin pienaseita ja kevyitä aseita koskevat kansainväliset valvontanormit (ISACS). Unioni sitoutuu EU:n pienasestrategiassa edistämään ja panemaan täytäntöön standardeja ja hyviä käytäntöjä.

(4) Laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien toimintaohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskeva kolmas YK:n tarkistuskonferenssi hyväksyi 30 päivänä kesäkuuta 2018 päätösasiakirjan, jolla valtiot uusivat sitoutumisensa pienaseiden ja kevyiden aseiden tarkoituksenvastaisten siirtojen estämiseen ja torjumiseen. Valtiot vahvistivat panostavansa entistä enemmän kansallisiin toimiin valtiollisille asevoimille ja valtiollisille turvallisuusjoukoille tarkoitettujen pienaseiden ja kevyiden aseiden varastojen turvallisen, vakaan ja tehokkaan hallinnan toteuttamiseksi erityisesti konfliktien aikana ja niiden jälkeen. Valtiot totesivat myös, että asiaankuuluvia kansainvälisiä standardeja sovelletaan YK:n toimintaohjelman täytäntöönpanon tehostamiseksi.

(5) YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa vahvistetaan, että pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjuminen on välttämätöntä monien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi, mukaan lukien rauhaan, oikeuteen ja vahvoihin instituutioihin, köyhyyden vähentämiseen, talouskasvuun, terveydenhuoltoon, sukupuolten tasa-arvoon sekä turvallisiin kaupunkeihin liittyvät tavoitteet. Siksi kaikki valtiot ovat kestävän kehityksen tavoitteessa 16.4 sitoutuneet vähentämään merkittävästi laittomia rahoitus- ja asevirtoja.

(6) YK:n pääsihteeri vaati 24 päivänä toukokuuta 2018 esitetyssä aseidenriisuntaohjelmassa ”Securing our Common Future” (”Yhteisen tulevaisuutemme turvaaminen”) ([1]) tavanomaisten aseiden liialliseen keskittymiseen ja tavanomaisten aseiden laittomaan kauppaan puuttumista ja vaati tukea pienaseita koskeville maakohtaisille lähestymistavoille. Unioni on päättänyt tukea ohjelman kohtaa 22: ”Liiallisten ja huonosti hallinnoitujen varastojen turvaaminen”.

(7) Geneven kansainvälinen humanitaarisen miinanraivauksen keskus (GICHD) osallistuu kansainvälisten miinoja koskevien toimien normien kehittämiseen, tarkistamiseen ja edistämiseen sekä ampumatarvikkeiden hallinnan neuvoa-antavan ryhmänsä (AMAT) välityksellä ampumatarvikkeita koskevien kansainvälisten teknisten suuntaviivojen (IATG) kehittämiseen, tarkistamiseen ja levittämiseen. AMAT on osa GICHD:ta. AMAT perustettiin GICHD:n ja UNODAn yhteisestä aloitteesta vastauksena kiireelliseen tarpeeseen tukea valtioita ampumatarvikkeiden turvallisessa, vakaassa ja tehokkaassa hallinnassa IATG:n mukaisesti.

(8) YK:n yleiskokous hyväksyi 4 päivänä joulukuuta 2017 päätöslauselman 72/55 tavanomaisten ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen keskittymisestä aiheutuvista ongelmista. Kyseisellä päätöslauselmalla tuetaan kansainvälisen, alueellisen ja kansallisen tason aloitteita, joilla valotetaan ampumatarvikkeiden kestävän hallinnan parantamista muun muassa panemalla täytäntöön IATG.

(9) Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tärkeimpiä avunantajia pienaseiden valvonnassa ja yleisessä valmiuksien kehittämisessä sekä erityisesti fyysisessä turvallisuudessa ja varastojen hallinnassa. Vaikka varastojen hallintaa varten on laadittu erilaisia kansainvälisiä standardeja ja suuntaviivoja, näiden standardien noudattamista koskevien riippumattomien arvioiden toteuttamiselle ja validoinnille ei ole olemassa standardoitua ja kansainvälisesti tunnustettua menetelmää. Näin ollen on vaikeaa mitata asevarastojen turvallisuuteen liittyvän unionin avun vaikutusta.

(10) Kansainvälisesti tunnustettu menetelmä aseiden hallinnan kansainvälisten standardien noudattamisen riippumatonta validointia varten mahdollistaa asevarastojen hallintaa koskevan kolmansille maille annettavan unionin avun vaikutuksen mittaamisen; sillä tuetaan myös riskinarviointia aseiden viennin valvonnan ja sotilaallisen avun antamisen yhteydessä.

(11) Unionin olisi sen vuoksi tuettava hanketta sen osoittamiseksi, onko toteuttamiskelpoista perustaa vapaaehtoinen kansainvälisesti tunnustettu järjestelmä aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validoimiseksi avointen kansainvälisten standardien perusteella,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen”, jäljempänä ’EU:n pienasestrategia’, täytäntöönpanemiseksi ja rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi unioni tukee hanketta sen tutkimiseksi, onko toteuttamiskelpoista perustaa kansainvälisesti tunnustettu validointijärjestelmä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden turvallista ja vakaata hallintaa koskevien toimintaperiaatteiden ja käytäntöjen validoimiseksi.

Hankkeessa on kaksi vaihetta, ”I vaihe” ja ”II vaihe”.

— Ensimmäisenä toteutusvuonna I vaiheessa tehdään kansainvälisesti tunnustetun aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmän, jäljempänä ’AAMVS’, kehittämistä koskeva toteutettavuustutkimus, jossa tarkastellaan vaihtoehtoja asianmukaisiksi riskin ja laadun arviointimenetelmäksi ja -välineiksi.

— Jollei 2 kohdasta muuta johdu, II vaiheen aikana kehitetään I vaiheen toteutettavuustutkimuksen tulosten perusteella konsepti AAMVS:n perustamiseksi.

Hankkeen kuvaus on esitetty liitteessä.

2. Neuvosto päättää hankkeen I vaiheessa tehtävän toteutettavuustutkimuksen tulosten perusteella, toteutetaanko hankkeen II vaihe.

([1]) https://www.un.org/disarmament/publications/more/securing-our-common-future/

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. Geneven kansainvälinen humanitaarisen miinanraivauksen keskus (GICHD) ja sen erityisjärjestö, ampumatarvikkeiden hallinnan neuvoa-antava ryhmä (AMAT), huolehtivat 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen teknisestä toteutuksesta.

3. GICHD suorittaa tehtävänsä korkean edustajan alaisuudessa. Tätä varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä GICHD:n kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklassa tarkoitetun unionin rahoittaman hankkeen toteuttamiseksi on 1 642 109 euroa.

2. Rahoitusohje hankkeen I vaiheen kattamiseksi on 821 872 euroa. Jäljellä olevat 820 237 euroa käytetään, jos neuvosto päättää toteuttaa hankkeen II vaiheen.

3. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla ohjeellisella määrällä rahoitettavia menoja hallinnoidaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

4. Komissio valvoo 1 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia. Tätä varten se tekee GICHD:n kanssa tarvittavan rahoitussopimuksen. Rahoitussopimuksessa on määrättävä, että GICHD:n on varmistettava unionin osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

5. Komissio pyrkii tekemään 4 kohdassa tarkoitetun rahoitussopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle kyseisessä prosessissa mahdollisesti ilmenevistä vaikeuksista ja rahoitussopimuksen tekopäivästä.

4 artikla

1. Korkea edustaja raportoi neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta GICHD:n laatimien säännöllisten, puolivuosittaisten toimintakertomusten perusteella. Kyseiset raportit ovat perustana neuvoston suorittamalle arvioinnille.

2. Komissio raportoi neuvostolle 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 14 kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun rahoitussopimuksen tekemisestä, jollei neuvosto päätä päätöksen voimassaolon jatkamisesta hankkeen II vaiheen toteuttamiseksi, tai jos mitään sopimusta ei ole tuon ajan kuluessa tehty, kuuden kuukauden kuluttua tämän päätöksen voimaantulosta.

Tehty Brysselissä 7 päivänä heinäkuuta 2020.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. ROTH

LIITE

HANKE KANSAINVÄLISESTI TUNNUSTETUN JÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEKSI ASEIDEN JA AMPUMATARVIKKEIDEN HALLINNAN VALIDOIMISEKSI AVOINTEN KANSAINVÄLISTEN STANDARDIEN PERUSTEELLA

1. YUTP-tuen tausta ja perustelut

Hankkeen tavoitteena on parantaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden varastojen vaarattomuutta ja turvallisuutta kehittämällä kansainvälisesti tunnustettu järjestelmä, joka mahdollistaisi vapaaehtoiselta pohjalta suoritettavan riippumattoman validoinnin/sertifioinnin sen todistamiseksi, että valtiot, jotka osoittavat kykynsä käsitellä ja ehkäistä tarkoituksenvastaisia siirtoja ja tahattomia räjähdyksiä, noudattavat avoimia kansainvälisiä standardeja.

Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden tarkoituksenvastaiset siirrot ja laiton leviäminen ruokkivat rikollisuutta, terrorismia, aseellista väkivaltaa ja epävakautta heikentäen kestävää kehitystä, hyvää hallintotapaa, yleistä järjestystä sekä mahdollisuuksia päästä osalliseksi koulutuksesta, terveydenhuollosta, oikeussuojasta ja muista kansalaisoikeuksista. Lisäksi laittomia pienaseita ja kevyitä aseita voidaan käyttää vakavaan sukupuoliperusteiseen väkivaltaan tai sen helpottamiseen. Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden tarkoituksenvastaiset siirrot ja laiton leviäminen saattavat heikentää rauhaa ja turvallisuutta sekä horjuttaa valtioita, yhteiskuntia ja lopulta kokonaisia alueita. Tämä haittaa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista, erityisesti tavoitteen 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja vahvat instituutiot) mutta myös tavoitteen 5 (sukupuolten tasa-arvo) ja 11 (kestävät kaupungit ja yhteisöt) osalta.

Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden kansallisten varastojen turvallinen, vakaa ja kestävä hallinta on ratkaisevan tärkeää laittoman leviämisen hillitsemiseksi. Varastojen tehoton hallinta on keskeinen tekijä, joka mahdollistaa aseiden ja ampumatarvikkeiden kulkeutumisen laillisilta laittomille markkinoille. Varastojen hallinta on erityisen epävakaata valtioissa, jotka kärsivät väkivaltaisista konflikteista tai joiden instituutiot ja hallintorakenteet ovat heikot. Tällaisissa olosuhteissa varastojen turvallista, vakaata ja kestävää hallintaa tukemalla edistetään kansallisten viranomaisten vastuullisuutta ja vastuunkantoa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden tarkoituksenvastaisten siirtojen estämisessä, mikä puolestaan parantaa osaltaan vakautta, kehitystä ja hyvää hallintotapaa.

Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat auttaneet kolmansia maita parantamaan kansallisten varastojen hallintaa ja turvallisuutta vahvistamalla kansallisia lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia kehyksiä ja instituutioita, jotka sääntelevät pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden laillista toimittamista puolustusvoimille ja turvallisuusjoukoille sekä tällaisten varastojen hallintaa. Tämän avun vaikutuksia on kuitenkin vaikeaa mitata. Tällä hetkellä ei ole olemassa kansainvälistä mekanismia, jonka avulla kolmannet maat voisivat osoittaa noudattavansa sääntelyn vaatimuksia sekä teknisiä ja hallinnollisia standardeja. Tämä voi olla ongelmallista valtioille, jotka ovat investoineet pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden hallintaa koskevien toimintaperiaatteidensa ja käytäntöjensä parantamiseen mutta jotka eivät herätä kansainvälisten kumppaneiden luottamusta, koska niissä on aiemmin todettu tarkoituksenvastaisia siirtoja sekä heikkouksia varastojen hallinnassa ja turvallisuudessa.

Vaikka varastojen hallintaa ja turvallisuutta varten on laadittu erilaisia kansainvälisiä standardeja, suuntaviivoja ja parhaita käytäntöjä, ei ole olemassa standardoitua ja kansainvälisesti tunnustettua menetelmää, jonka avulla näiden standardien noudattaminen voitaisiin validoida riippumattomien arviointien perusteella. Monella teollisuuden ja hallinnon alalla edellytetään jonkinlaista sertifioinnin tai validoinnin käsittävää takuuta, joka osoittaa tuotteiden ja palvelujen laadun, turvallisuuden ja luotettavuuden sekä kansainvälisten normien noudattamisen. Kansainvälisen standardisoimisjärjestön (ISO) säätelemien sertifikaattien myöntäminen on tunnettu esimerkki tästä. Samaa menetelmää voidaan soveltaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden varastojen turvalliseen ja vakaaseen hallintaan.

Sertifiointi- tai validointijärjestelmän avulla valtio, joka on investoinut varastojen hallintaan ja turvallisuuteen, voi osoittaa vapaaehtoisesti, että sen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden hallintajärjestelmä (toimintaperiaatteet ja käytännöt) vastaa kansainvälisesti tunnustettuja standardeja. Vapaaehtoinen kansallisten toimintaperiaatteiden ja käytäntöjen sertifiointi osoittaisi, että tahattomien räjähdysten ja tarkoituksenvastaisten siirtojen riskejä on käsitelty tai lievennetty panemalla täytäntöön avoimet kansainväliset standardit, mikä on todettu riippumattomalla tarkistuksella. Lisäksi takuu lisäisi paikallisyhteisöjen sekä alueellisten ja kansainvälisten kumppaneiden luottamusta kyseisen valtion kykyyn hallinnoida ja hallita varastojaan ilman, että valtion olisi tarpeen julkistaa tietoja sen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden varastojen luonteesta ja koosta. Sertifiointia voitaisiin myös käyttää tietojen saamiseksi tarkoituksenvastaisia siirtoja koskeviin riskinarviointeihin, jotka aseita toimittavat valtiot laativat aseviennin valvonnan yhteydessä (kuten asekauppasopimuksen (ATT) 11 artiklan ja neuvoston yhteisen kannan 2008/944/YUTP ([1]) perusteen 7 mukaiset arvioinnit).

([1]) Neuvoston yhteinen kanta 2008/944/YUTP, vahvistettu 8 päivänä joulukuuta 2008, sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä (EUVL L 335, 13.12.2008, s. 99).

Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden valvontaan liittyvän yhteistyön ja avunannon osalta validointi ja sertifiointi voivat lisäksi ohjata päätösten suunnittelua ja toimia pohjana aikaisempien avustustoimien vaikutustenarvioinnille.

Hankkeella on merkitystä myös hallitustenvälisen asiantuntijaryhmän (GGE) meneillään olevan työn yhteydessä; asiantuntijaryhmä tutkii tavanomaisten ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen keskittymisestä aiheutuvia ongelmia vastauksena YK:n yleiskokouksen joulukuussa 2017 hyväksymään päätöslauselmaan 72/55.

2. Johdanto

Hankkeessa tutkitaan, onko toteuttamiskelpoista perustaa kansainvälisesti tunnustettu validointi-/sertifiointijärjestelmä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden hallintaa koskevia toimintaperiaatteita ja käytäntöjä varten. Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden kulkeutuminen luvattomille toimijoille on vaarana koko toimitusketjussa: valmistuksesta aina siirtoon (vienti, kauttakuljetus ja tuonti), varastointiin (varastointi ja käyttö) ja hävittämiseen (siirto ja tuhoaminen) asti. Ampumatarvikevarastoihin liittyy myös tahattomien räjähdysten vaara, erityisesti varastossa mutta mahdollisesti myös muissa varastoinnin toimitusketjun vaiheissa. Näihin haasteisiin vastaaminen on valtion vastuulla, ja se edellyttää kattavaa elinkaariajattelua kansallisten ja kansainvälisten normien ja toimenpiteiden mukaisesti, muun muassa ampumatarvikkeita koskevat kansainväliset tekniset suuntaviivat (IATG), pienaseiden valvonnan modulaarinen ohjekokoelma (MOSAIC), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) antamat parhaat käytännöt sekä Pohjois-Atlantin liiton ampumatarvikkeiden varastointia ja kuljetusta koskeva julkaisu (NATO-AASTP).

Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on tukea pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden hallintaa koskevia turvallisia, vakaita ja kestäviä toimintaperiaatteita ja käytäntöjä maissa, joissa on aiemmin todettu tarkoituksenvastaisia siirtoja ja tahattomia räjähdyksiä. Tarkemmin sanottuna hankkeessa tuotetaan ja analysoidaan vaihtoehtoja validoida/sertifioida kansainvälisesti tunnustetulla tavalla pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden turvallista ja vakaata hallintaa koskevat toimintaperiaatteet ja käytännöt koko toimitusketjussa. Hankkeella tuetaan sellaisen järjestelmän kehittämistä, jonka avulla valtiot voisivat vapaaehtoisesti osoittaa riippumattoman arvioinnin kautta, että näihin kysymyksiin on puututtu ja että niiden aseiden hallintaa koskevat käytännöt ja toimintaperiaatteet ovat avointen kansainvälisten standardien mukaisia.

Tällä hankkeella tuetaan laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian, jäljempänä 'EU:n pienasestrategia', täytäntöönpanoa. Sen tavoitteena on vahvistaa edunsaajavaltioiden valmiuksia panna täytäntöön YK:n pienasetoimintaohjelma, kansainvälinen jäljittämisväline, asekauppasopimus, kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 (erityisesti tavoitteet 16 (alatavoite 16.4), 5 ja 11) sekä YK:n pääsihteerin aseidenriisuntaohjelma (2018, toimi 22: Ihmishenkiä säästävä aseistariisunta). Hankkeen täytäntöönpano lisää tavanomaisten aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnoinnin ja hallinnan avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta sellaisten kansainvälisten hyvien käytäntöjen mukaisesti kuin IATG, MOSAIC, Etyjin suuntaviivat ja NATO-AASTP. Hankkeessa otetaan huomioon myös sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia aseita ja ampumatarvikkeiden hallintaa koskevat YK:n aseriisuntatoimiston havainnot ja toimet.

3. Hankkeen yleinen tavoite ja tärkeimmät tavoitteet

Hankkeen yleisenä tavoitteena on parantaa maailmanlaajuisesti pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden varastojen vaarattomuutta ja turvallisuutta kehittämällä kansainvälisesti tunnustettu järjestelmä, joka mahdollistaisi pienaseiden ja ampumatarvikkeiden kansallisten varastojen hallintaa koskevien avointen kansainvälisten standardien noudattamisen riippumattoman validoinnin/sertifioinnin.

Hankkeen toivotun tuloksen on tarkoitus hyödyttää kolmansia maita (EU:n ulkopuolisia maita), joilla on ollut haasteita aseiden ja ampumatarvikkeiden turvallisessa ja vakaassa hallinnassa, mikä on johtanut aseiden tarkoituksenvastaisiin siirtoihin ja tahattomiin räjähdyksiin.

Luettavuuden parantamiseksi tässä ehdotuksessa viitataan kansainvälisesti tunnustettuihin järjestelmiin aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validoimiseksi avointen kansainvälisten standardien mukaisesti käsitteellä aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmät eli AAMVS (Arms and Ammunition Management Validation Systems).

Tämän päämäärän saavuttamiseksi hankkeella on seuraavat päätavoitteet:

a) tehdään toteutettavuustutkimus vaihtoehdoista ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmän kehittämiseksi laatimalla asianmukaisia riskin ja laadun arviointimenetelmiä ja -välineitä;

b) tavoitteen a tulosten perusteella laaditaan konsepti ja etenemistapa kansainvälisesti tunnustetun ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmän luomiseksi, jotta voidaan estää aseiden ja ampumatarvikkeiden varastojen tarkoituksenvastaiset siirrot ja tahattomat räjähdykset.

4. Hankkeen kuvaus

Kun otetaan huomioon covid-19-pandemian aiheuttama epävarmuus kansainvälisen matkustamisen osalta ja toive vähentää lentomatkustusta ilmastonmuutoksen vuoksi, toteuttaja tarkastelee mahdollisuuksien mukaan ja toteutettavuus huomioon ottaen kokousvaihtoehtoja, jotka eivät edellytä matkustamista (lentämällä).

I vaihe: Arvioidaan kansainvälisesti tunnustetun aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmän (AAMVS) toteutettavuutta.

4.1 Hankkeen konsolidointi

Tavoite: Laaditaan hankkeen yleinen täytäntöönpanosuunnitelma yhteistyössä EUH:n ja kumppanien kanssa, määritetään toteutettavuustutkimuksen laajuus, mukaan lukien menetelmä ja keskeisten sidosryhmien haastattelujen yksilöiminen, perustetaan asiantuntijatyöryhmä tukemaan ja tarkastelemaan toteutettavuustutkimus sekä tehdään hanketta tunnetuksi.

Toimet: tähän hankevaiheeseen liittyviä, hankkeen ensimmäisten kahden kuukauden aikana toteutettavia erityisiä toimia ovat seuraavat:

1. Hankesuunnitelman laatiminen (1. vuoden 1. kk): hankkeen ydinryhmän kuuleminen, jotta hankkeen suunnittelu/aikataulut, vastuut sekä toteutettavuustutkimuksen laajuus ja menetelmä vahvistetaan lopullisesti.

2. Asiantuntijatyöryhmän perustaminen (1. vuoden 1. kk): yksilöidään asiaankuuluvat asiantuntijat (enintään 10 henkilöä) ja kutsutaan heidät osallistumaan asiantuntijatyöryhmään. Asiantuntijatyöryhmä koostuu alan toimijoista (joilla on asiantuntemusta aseiden hallinnasta, aseiden ja ampumatarvikkeiden hallintaa koskevien kansallisten arviointien laatimisesta, akkreditoinnista ja sertifioinnista, asevalvonnasta ja pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden valmistuksesta). Se antaa jatkuvaa tukea ja tekee asiantuntija-arvion toteutettavuustutkimuksesta ja validointimenetelmän myöhemmästä kehittämisestä. Hankeryhmä toteuttaa tarvittavat toimet varmistaakseen, että sukupuoli- ja monimuotoisuusnäkökohdat otetaan huomioon asiantuntijatyöryhmän kokoonpanossa.

3. Johdantotyöpaja (1. vuoden 2. kk): järjestetään Genevessä pidettävä yksipäiväinen työpaja, johon osallistuu 20 keskeisten sidosryhmien edustajaa (mukaan lukien hankkeen ydinryhmä, EU:n/EUH:n edustajat, asiantuntijatyöryhmä ja kumppanien edustajat) ja jossa esitellään toteutettavuustutkimuksen laajuus ja menetelmä ja aloitetaan hankkeen toteutus. Työpajan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvo ja monimuotoisuus.

Tulokset: hankesuunnitelman laatiminen, hankkeen laajuudesta sopiminen, asiantuntijatyöryhmän perustaminen, hankkeen tunnetuksi tekeminen ja johdantotyöpajan yhteenvetoraportin laatiminen.

4.2 Alustava analyysi

Tavoite: laaditaan alustava analyysi, jotta saadaan parempi käsitys AAMVS-järjestelmän kehittämistarpeesta. Tämä on hankkeen ensimmäinen välitavoite. Jos tämän arvioinnin aikana ei havaita ylitsepääsemätöntä vastustusta, hankkeesta laaditaan täydellinen toteutettavuustutkimus.

Toimet: hankkeen ensimmäisten viiden kuukauden aikana toteutettavia erityisiä toimia ovat muun muassa seuraavat:

1. Aineistotutkimus (1. vuoden 2.–5. kk): kootaan ja tarkastellaan ase- ja ampumatarvikevarastojen hallinnan kannalta asiaankuuluvaa kirjallisuutta, välineitä, ohjeita, menettelyjä ja avoimia standardeja ja laaditaan yleiskatsaus asiaankuuluvista kansainvälisistä validointi- ja sertifiointimekanismeista.

2. Keskeisten sidosryhmien haastattelut (1. vuoden 2.–5. kk): kehitetään menetelmä keskeisten sidosryhmien haastatteluja varten ja käytetään tätä menetelmää asiaankuuluvien poliittisten toimijoiden haastattelemiseen, jotta saadaan käsitys tarpeesta kehittää AAMVS-järjestelmä ja siitä, halutaanko se kehittää. Keskeisten sidosryhmien haastattelut toteutetaan televiestinnän välityksellä ja henkilökohtaisesti Wienissä, Brysselissä ja New Yorkissa sekä asiaankuuluvien kokousten/konferenssien yhteydessä (esim. pienase- ja ampumatarvikekysymyksiä käsittelevän monikansallisen ryhmän (MSAG) symposium, YK:n toimintaohjelmaa koskevat valtioiden kokoukset, YK:n yleiskokous, asekauppasopimuksen osapuolten konferenssi ja eri alueelliset kokoukset). Kyseisten haastattelujen yksilöinnissä otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvo ja monimuotoisuus.

3. Alustava raportti (1. vuoden 4.–5. kk): laaditaan aineistotutkimuksen ja keskeisten sidosryhmien haastattelujen perusteella raportti AAMVS-järjestelmän perustamisen tarpeesta. Raportin avulla saadaan selvä käsitys siitä, onko toteutettavuustutkimus aiheellista toteuttaa, ja jos se toteutetaan, raportissa esitetään tutkimuksen laajuus.

Tulokset: aineistotutkimus, keskeisten sidosryhmien haastattelumenetelmä ja kyseisten haastattelujen analysointi, tausta-asiakirja AAMVS-järjestelmän kehittämisestä.

4.3 Toteutettavuustutkimus

Tavoite: arvioidaan AAMVS:n kehittämisen toteutettavuutta ja vaihtoehtoja kehittämällä asianmukaisia riskin ja laadun arviointimenetelmiä ja -välineitä. Toteutettavuustutkimusta ohjaavat seuraavat seitsemän kysymystä, jotka liittyvät AAMVS:n perustamiseen:

— Onko järjestelmä teknisesti ja toiminnallisesti toteutettavissa?

— Onko järjestelmä oikeudellisesti toteutettavissa?

— Onko järjestelmä taloudellisesti/kaupallisesti toteutettavissa?

— Onko järjestelmä poliittisesti toteutettavissa?

— Onko järjestelmä toteutettavissa sotilaallisen turvallisuuden kannalta?

— Onko järjestelmä toteutettavissa yhteisön turvallisuuden kannalta?

— Onko järjestelmä toteutettavissa kohtuullisessa ajassa?

Toimet: tähän hankevaiheeseen liittyviä, hankkeen ensimmäisten 12 kuukauden aikana toteutettavia erityisiä toimia ovat seuraavat:

1. Asiantuntijatyöpajat (1. vuoden 5.–11. kk): järjestetään kolme työpajaa, joihin osallistuu enintään 10 asiantuntijatyöryhmän jäsentä keskustelemaan toteutettavuustutkimuksesta ja laatimaan sen. Ensimmäiset kaksi työpajaa järjestetään virtuaalisesti, kun taas kolmas työpaja toteutetaan kaksipäiväisenä tapahtumana Genevessä. Ensimmäisessä työpajassa tarkastellaan alustavan raportin havaintoja ja määritellään toteutettavuustutkimuksen pääpiirteet. Toisessa työpajassa tarkastellaan AAMVS:n perustamisen teknisiä ja toiminnallisia näkökohtia. Kolmannen työpajan ensimmäisenä päivänä keskitytään tällaisen järjestelmän oikeudellisiin ja taloudellisiin näkökohtiin sekä järjestelmän aikatauluun, kun taas kolmannen työpajan toisena päivänä tarkastellaan toteutettavuustutkimusta kokonaisuudessaan. Työpajojen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvo ja monimuotoisuus.

2. Asiantuntijatyöpajojen raportit (1. vuoden 5.–11. kk): kunkin työpajan jälkeen laaditaan työpajaraportti, joka jaetaan asiantuntijatyöryhmän ja EUH:n edustajille. Raporteissa esitetään yhteenveto tärkeimmistä keskusteluista ja korostetaan näkemysten yhteneväisyyksiä ja eriävyyksiä.

3. Toteutettavuusraportti (1. vuoden 11.–12. kk): raportissa esitetään AAMVS-järjestelmän kehittämisvaihtoehdot asianmukaisten riskin ja laadun arviointimenetelmien ja -välineiden kehittämisen perusteella.

Tulokset: asiantuntijatyöpajat ja -raportit sekä toteutettavuusraportti, jossa esitetään vaihtoehtoja ase- ja ampumatarvikevarastojen hallinnan kansainväliseksi validointi-/sertifiointijärjestelmäksi.

4.4 Ase- ja ampumatarvikevarastojen validointia/sertifiointia käsittelevät vuosikokoukset

Tavoite: lisätään tietoisuutta hankkeesta, esitellään hankkeen edistymistä ja jaetaan unionin jäsenvaltioiden ja kumppaneiden kesken kokemuksia nykyisistä kansainvälisistä validointi- ja sertifiointimenetelmistä ja -järjestelmistä.

Toimet: enintään kaksi yksipäiväistä kokousta (jotka pidetään hankkeen ensimmäisen ja toisen vuoden lopussa). Kokoukset pidetään Brysselissä ja niiden tarkoituksena on koota yhteen sidosryhmät, mukaan lukien unionin jäsenvaltiot, EUH:n ja komission edustajat sekä asiaankuuluvat kumppanit tarkoituksena lisätä tietoisuutta hankkeesta ja esitellä toteutettavuustutkimus (I vaiheen loppu) sekä riskien ja laadun arviointimenetelmät ja -välineet (II vaiheen loppu).

Ensimmäinen vuosikokous on hankkeen toinen välitavoite.

Tulokset: tietojenvaihto sidosryhmien välillä toimista, joilla estetään tarkoituksenvastaisia siirtoja ja puututaan niihin; kokousraportti.

Neuvosto tarkastelee I vaiheessa tehtävää toteutettavuustutkimusta ja päättää, jatketaanko hanketta ja toteutetaanko II vaihe. Hankkeen voimassaolo päättyy 14 kuukauden kuluttua, jollei neuvosto päätä jatkaa sitä II vaiheen toteuttamiseksi. Kun voimassaolo päättyy 12 kuukauden sijasta 14 kuukauden kuluttua, neuvosto saa riittävästi aikaa toteutettavuustutkimuksen tulosten tarkasteluun.

II vaihe: Laaditaan suunnitelma aseiden ja ampumatarvikkeiden hallinnan validointijärjestelmän (AAMVS) perustamiseksi.

4.5 Validointi-/sertifiointimenetelmän, -välineiden ja -resurssien kehittäminen

Tavoite: suurin osa II vaiheesta käytetään AAMVS-järjestelmän perustamisen konseptin ja kehittämissuunnitelman kehittämiseen.

Huom. 1: II vaiheen toteutus riippuu siitä, tekeekö neuvosto toteutettavuustutkimuksen tulosten (I vaihe) perusteella uuden päätöksen hankkeen jatkamisesta.

Toimet: tähän hankevaiheeseen liittyviä erityisiä toimia, jotka toteutetaan hankkeen toisen vuoden aikana, ovat muun muassa seuraavat:

— II vaiheen hankesuunnitelma (2. vuoden 1. kk): hankkeen ydinryhmän kuuleminen II vaiheen suunnittelusta/aikataulusta, vastuualueista, yhteistyöstä ja teknisen avun laajuudesta (esim. alueelliset seminaarit ja menetelmän testaamista koskevat pilottiarviointi/validointikäynnit).

— II vaiheen suunnittelutyöpaja (2. vuoden 2. kk): järjestetään Genevessä pidettävä yksipäiväinen työpaja, johon osallistuu 20 keskeisten sidosryhmien edustajaa (mukaan lukien hankkeen ydinryhmä, kansainvälisten standardointielinten edustajat, sertifiointielinten edustajat, EU:n/EUH:n edustajat, asiantuntijatyöryhmä ja kumppanien edustajat) AAMVS-järjestelmän laajuudesta ja sisällöstä sopimiseksi.

— Menetelmäkehityksen asiantuntijatyöpajat (2. vuoden 3.–8. kk): kolme työpajaa, johon osallistuvat asiantuntijatyöryhmä ja kansainvälisten standardien sertifioinnin ja akkreditoinnin asiantuntijat; niissä keskustellaan AAMVS:n perustamisesta ja laaditaan sitä koskeva kehittämissuunnitelma. Kaksi työpajaa järjestetään virtuaalisesti, kun taas kolmas työpaja toteutetaan yksipäiväisenä tapahtumana Genevessä.

— Validointityöpaja (2. vuoden 9. kk): Genevessä pidettävä yksipäiväinen validointityöpaja, johon osallistuu 20 osallistujaa ja jossa hankeryhmä, asiantuntijatyöryhmä ja kansainvälisten standardien sertifioinnin ja akkreditoinnin asiantuntijat voivat esitellä AAMVS-järjestelmän kehittämissuunnitelman. Tämän työpajan tarkoituksena olisi paitsi lisätä tietoisuutta AAMVS:n hyödyistä ja säännöistä myös tarjota tilaisuus niiden konkreettisten toimien määrittämiseen, joilla varmistetaan AAMVS:n kehittäminen ja toteutus. Työpajan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan asianmukaisesti huomioon sukupuolten tasa-arvo ja monimuotoisuus.

— AAMVS-järjestelmän kehittämissuunnitelman viimeistely ja seuraavien vaiheiden määrittely (2. vuoden 10.–12. kk): kehittämissuunnitelman muuttaminen validointityöpajasta saadun palautteen perusteella ja suunnitelman julkaiseminen.

Tulokset: AAMVS-järjestelmän kehittämissuunnitelman laatiminen.

5. Hankkeen seuranta ja arviointi

Tavoite: esitetään väli- ja loppuarvioinnit hankkeen toimista sen varmistamiseksi, että hanke on saavuttanut tavoitteensa ja että hankemenot ovat sovitun talousarvion mukaiset.

Toimet: hanketta seurataan sisäisesti ja arvioidaan ulkoisesti.

— Neuvostolle tiedotetaan säännöllisesti hankkeen toteutuksen edistymisestä.

— Sisäinen seuranta: perustuu AMAT:ssa käytettyyn tulosperusteiseen hallintajärjestelmään ja hankkeen ydinhenkilöstö toimii sen tukena.

— Ulkoinen arviointi: rekrytoidaan yhteistyössä neuvoston kanssa hankkeen väli- ja loppuarvioinnit suorittava ulkopuolinen arviointiryhmä (koostuu riippumattomista konsulteista, jotka eivät toimi GICHD:n tai unionin palveluksessa hankkeen toteutusajankohtana).

Väli- ja loppuarviointi järjestetään Brysselissä, samaan aikaan vuosikokousten kanssa mikäli mahdollista (ks. kohta 4.4). Väliarviointitilaisuus on kaksipäiväinen työpaja, johon osallistuvat EUH:n, unionin jäsenvaltioiden ja kumppaneiden edustajat. Loppuarviointitilaisuus on kaksipäiväinen kokous, johon osallistuvat EUH:n, unionin jäsenvaltioiden ja kumppaneiden edustajat.

— Hankkeeseen sisältyy unionin vaatimusten mukainen tilintarkastus.

Tulokset: hankkeen vaikutusten arviointiraportti, tilintarkastus.

6. Toteutuksesta vastaavat tahot ja kumppanuudet

Hankkeen johtava toteuttaja on GICHD, joka toimii AMAT:n välityksellä. AMAT johtaa erityisesti toteutettavuustutkimusta (I vaihe) ja kehittää yhteistyössä asiaankuuluvien kumppanien kanssa arviointimenetelmää ja -välineitä koskevan konseptin (II vaihe).

Ehdotukset uusista kumppaneista, jotka osallistuisivat hankkeen rakenteelliseen toteuttamiseen, toimitetaan asesulkutyöryhmän hyväksyttäväksi. Mahdollisia kumppaneita ovat muun muassa Small Arms Survey (SAS), Conflict Armament Research (CAR) ja Golden West Humanitarian Foundation (GWHF). SAS ja CAR antavat AMAT:n johdon alaisuudessa hankkeen käyttöön huomattavan tietämyksensä ja asiantuntemuksensa kaikista tarkoituksenvastaisten siirtojen, toimitusketjun hallinnan ja vientivalvonnan näkökohdista (asekauppasopimus ja neuvoston yhteinen kanta 2008/944/YUTP). GWHF sitoutuu antamaan AMAT:n sisäisille resursseille teknistä apua arviointi-/validointikriteerien kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Mahdollisimman laadukkaiden hanketulosten varmistamiseksi pyritään luomaan operatiivisia kumppanuuksia sellaisten organisaatioiden kanssa, jotka ovat erikoistuneet ampumatarvikkeiden ja aseiden hallintaan liittyvien riskien ja valmiuksien arviointiin ja analysointiin, kuten sotilasjärjestöjen edustajat, mukaan lukien Pohjois-Atlantin puolustusliitto (Nato) ja monikansallinen pienaseita ja ampumatarvikkeita käsittelevä ryhmä (MSAG), sekä organisaatiot, jotka erikoistuvat hallintastandardien sertifioinnin ja siihen liittyvän akkreditoinnin kehittämiseen. Kokemuksia vaihtaakseen AMAT on myös yhteydessä meneillään oleviin unionin rahoittamiin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontahankkeisiin sekä fyysistä turvallisuutta ja varastojen hallintaa koskeviin hankkeisiin, kuten SEESAC-, iTrace- ja PSSM Sahel -hankkeet.

7. Kesto ja mahdolliset seuraavat vaiheet

Hankkeen keston on määrä olla 24 kuukautta. Alkuperäisen neuvoston päätöksen voimassaolo päättyy 14 kuukauden kuluttua, ja näin ollen hankeen voimassaolo päättyy 14 kuukauden kuluttua ellei neuvosto päätä hankkeen jatkamisesta. Hankkeen I vaiheen toimet olisi saatettava päätökseen ensimmäisenä toteutusvuonna. Neuvostoa pyydetään päättämään päätöksen voimassaolon jatkamisesta ennen alkuperäisen päätöksen voimassaolon päättymistä.

8. EU:n näkyvyys

GICHD/AMAT:n on toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet julkistaakseen sen, että hanke on unionin rahoittama, Euroopan komission julkaiseman EU:n ulkoisten toimien viestintää ja näkyvyyttä koskevien vaatimusten – 2018 mukaisesti. Unionin tuki tuodaan esille myös kutsuissa ja muissa eri tapahtumien osallistujille jaetuissa asiakirjoissa. GICHD/AMAT varmistaa, että unioni on mahdollisuuksien mukaan edustettuna tämän päätöksen nojalla tuettavissa tapahtumissa.